

เอกสารประกอบการเรียนการสอน

วิชา 1801 441

ประเด็นและแนวโน้มพัฒนาการของวิชาชีพพยาบาล

ระบบการศึกษาทางการพยาบาล

โดย

อาจารย์ สาวิตรี สิงหาด

ภาคการศึกษาปลาย ปีการศึกษา 2559
คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

១៤៦៤១
២៧១៥ ៤៧៤២

ក្រុមហ៊ុនធានារ៉ាប់រងកម្ពុជា (កម្ពុជា) ភ្នំពេញ កម្ពុជា បានបញ្ជូនសេចក្តីសម្រេចរបស់គណៈកម្មាធិការកិច្ចការប្រតិបត្តិ ចុះថ្ងៃទី ២៧ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០២៤ អំពីការសម្រេចបញ្ជាក់លក្ខខណ្ឌ និងលក្ខណៈពិសេសនៃកិច្ចសន្យាធានារ៉ាប់រង ដែលមានសុពលភាពចាប់ពីថ្ងៃចុះហត្ថលេខា និងថ្ងៃចុះហត្ថលេខាដោយគ្មានលក្ខណៈប្រយោជន៍ណាមួយ ដែលបានចែងក្នុងកិច្ចសន្យាធានារ៉ាប់រង និងលក្ខខណ្ឌ និងលក្ខណៈពិសេសនៃកិច្ចសន្យាធានារ៉ាប់រង។

ក្រុមហ៊ុនធានារ៉ាប់រងកម្ពុជា (កម្ពុជា) ភ្នំពេញ កម្ពុជា បានបញ្ជូនសេចក្តីសម្រេចរបស់គណៈកម្មាធិការកិច្ចការប្រតិបត្តិ ចុះថ្ងៃទី ២៧ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០២៤ អំពីការសម្រេចបញ្ជាក់លក្ខខណ្ឌ និងលក្ខណៈពិសេសនៃកិច្ចសន្យាធានារ៉ាប់រង ដែលមានសុពលភាពចាប់ពីថ្ងៃចុះហត្ថលេខា និងថ្ងៃចុះហត្ថលេខាដោយគ្មានលក្ខណៈប្រយោជន៍ណាមួយ ដែលបានចែងក្នុងកិច្ចសន្យាធានារ៉ាប់រង និងលក្ខខណ្ឌ និងលក្ខណៈពិសេសនៃកិច្ចសន្យាធានារ៉ាប់រង។

ហ៊ុន ហ៊ុន

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
แผนบริหารการสอนประจำบทที่ 4	1
บทที่ 4 ระบบการศึกษาทางการพยาบาล	1
บทนำ	3
การศึกษาพยาบาลในประเทศไทย	3
การจัดการศึกษาพยาบาลของกระทรวงสาธารณสุข	6
การจัดการศึกษาพยาบาลในระดับต่างๆ	9
สรุป	12
แบบฝึกหัดท้ายบท	13
เอกสารอ้างอิง	13

แผนบริหารการสอนประจำบทที่ 4 ระบบการศึกษาทางการแพทย์พยาบาล

เนื้อหา

1. การศึกษาพยาบาลในประเทศไทย
2. การจัดการศึกษาพยาบาลของกระทรวงสาธารณสุข
3. การจัดการศึกษาพยาบาลในระดับต่างๆ

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. อธิบายการศึกษาพยาบาลในประเทศไทยได้
2. อธิบายการจัดการศึกษาพยาบาลของกระทรวงสาธารณสุข
3. อธิบายการจัดการศึกษาพยาบาลในระดับต่างๆ

วิธีการสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน

1. ทำแบบทดสอบก่อนเรียน (Pre-test)
2. ผู้สอนนำเข้าสู่บทเรียนและอธิบายเนื้อหา วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมและ
3. วิธีการเรียนการสอนประจำบท
4. ผู้สอนใช้สไลด์ประกอบการสอนเพื่อนำเสนอเนื้อหาประเด็นสำคัญ
5. ผู้สอนและผู้เรียนร่วมอภิปรายกลุ่มแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหา
6. ผู้เรียนแบ่งกลุ่มและนำเสนอในชั้นเรียน
7. ผู้สอนสรุปเนื้อหาและประเด็นสำคัญของเนื้อหา
8. ทำแบบฝึกหัดท้ายบท
9. ทำแบบทดสอบหลังเรียน (Post-test)

สื่อการเรียนการสอน

1. เอกสารประกอบการสอนรายวิชาประเด็นและแนวโน้มพัฒนาการของวิชาชีพพยาบาล
2. สไลด์บรรยายประกอบเนื้อหาประจำบท
3. แบบทดสอบก่อนและหลังเรียน (Pre-Post test)
4. แบบฝึกหัดท้ายบท

การวัดและการประเมินผล

1. สังเกตความตั้งใจในการฟังคำบรรยายและการมีส่วนร่วมในกิจกรรม รวมทั้งการตอบคำถาม การร่วมแสดงความคิดเห็นและการอภิปรายกลุ่ม
2. ประเมินผลจากการนำเสนองาน
3. ประเมินจากการทำแบบฝึกหัดท้ายบท
4. ประเมินจากคะแนนการทำแบบทดสอบก่อนและหลังเรียน (Pre-Post test)

บทที่ 4 ระบบการศึกษาทางการแพทย์

บทนำ

การพยาบาลเป็นวิชาชีพที่ใช้ศาสตร์และศิลป์ในการปฏิบัติการพยาบาลอย่างเป็นองค์รวมและได้รับการยอมรับว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการให้บริการด้านสุขภาพ เพื่อสนองตอบความต้องการของสังคม ทั้งบุคคลปกติ เจ็บป่วย ครอบครัวยุ และชุมชน การพยาบาลยังมีความเกี่ยวข้องโดยตรงต่อภาวะสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยของชีวิตประชาชน ที่สังคมในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างมากมาย และรวดเร็วทั้งในด้านเทคโนโลยี ด้านความเป็นอยู่ในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีการปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ เพื่อก้าวตามให้ทันกับสังคมในยุคนี้ และเพื่อสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างครบถ้วน ดังนั้น วัตถุประสงค์ในบทเรียนนี้ เพื่อให้ผู้เรียนมีความเข้าใจ การศึกษาพยาบาลในประเทศไทย การจัดการศึกษาพยาบาลของกระทรวงสาธารณสุข การจัดการศึกษาพยาบาลในระดับต่างๆ การพัฒนาการเรียนการสอน การพัฒนาวิชาชีพอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ตามการเปลี่ยนแปลงของสังคม เพื่อให้บรรลุเป้าหมายสูงสุดของการพยาบาล ในการทำให้บุคคลมีสุขภาพดี ดำรงชีวิตอย่างมีความสุข สามารถช่วยเหลือตนเองได้

1. การศึกษาพยาบาลในประเทศไทย

การศึกษาพยาบาลในประเทศไทย เริ่มจากการดูแลบุคคลบุคคลที่เจ็บป่วยในครอบครัวของตนเองตามสภาพความจำเป็น ต่อมาจึงเป็นการดูแลช่วยเหลือบุคคลอื่นหรือผู้ยากไร้ตักทุกข์และเจ็บป่วยโดยไม่ได้รับสิ่งตอบแทนจนกระทั่งเกิดเป็นอาชีพและพัฒนาเป็นวิชาชีพในลำดับต่อมา โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้ (วิจิตรา กุสุมภ์, 2555; อุดมรัตน์ สงวนศิริธรรม, 2555)

1. ช่วงที่ 1. พ.ศ. 2439 – พ.ศ. 2468

เป็นการฝึกการอาชีพ (Apprenticeship) การศึกษาพยาบาลในประเทศไทยมีพัฒนาการที่แตกต่างไปจากพัฒนาการการศึกษาพยาบาลในต่างประเทศ คือ สถานศึกษาพยาบาลแห่งแรกที่เกิดขึ้นคือ โรงเรียนหญิงแพทย์ผดุงครรภ์ และการพยาบาลใช้ ต่อมา มี โรงเรียนพยาบาลที่สำคัญเกิดขึ้น 3 แห่ง คือ โรงเรียนพยาบาลและผดุงครรภ์ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ โรงเรียนนางพยาบาลสภาอากาศสยาม และโรงเรียนพยาบาลแมคคอร์มิค

2. ช่วงที่ 2. พ.ศ. 2469- 2498

เป็นระบบการศึกษาระบบ (Hospital Training School) การศึกษาพยาบาลไทยในช่วงเวลานี้กล่าวได้ว่า เป็นการศึกษาพยาบาลที่เน้นที่เทคนิคและวิธีการพยาบาล โดยพยาบาลคือผู้ช่วยเหลือแพทย์ ระบบการศึกษาระบบนี้เป็นระบบส่งมอบความรู้ให้จดจำ แล้วนำไปปฏิบัติเป็นการผลิตบุคลากรขึ้นมาเพื่อใช้ในสำนักงานของตนเอง โดยรับผู้สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยม 6 ระยะเวลาของหลักสูตรพยาบาล คือ 3 ½ ปี เรียนการพยาบาลทั่วไป 3 ปี เรียนผดุงครรภ์ 6 เดือน เป็นระยะของ

การพัฒนาการศึกษาพยาบาลภายใต้แผนการผลิตของกระทรวงสาธารณสุข จากนั้นต่อมาได้รับการช่วยเหลือจากองค์การบริหารวิเทศกิจของสหรัฐอเมริกา (USOM) ในการให้คำแนะนำเปลี่ยนแปลงการศึกษาพยาบาล เพิ่มระยะเวลาการเรียนเป็น 4 ปี

3. ช่วงที่ 3 พ.ศ. 2499- 2528

เป็นการพัฒนาสู่การเป็นวิชาชีพ (Higher Education Level) ระหว่าง การศึกษาพยาบาลในประเทศไทยต้องเปลี่ยนจากการศึกษาอบรมสู่การศึกษาระบบอุดมศึกษา เพราะการศึกษาในสาขาอื่นๆ ทางการแพทย์ เช่น เทคนิคการแพทย์ กายภาพบำบัด และรังสีรักษา เป็นต้น ได้รับการพัฒนาสู่การอุดมศึกษาอย่างรวดเร็ว หากการศึกษาพยาบาลยังคงเป็นการศึกษาอบรม พยาบาลย่อมประสบกับข้อจำกัดในการศึกษาต่อและส่งผลต่อความก้าวหน้าทางวิชาชีพ โดยเริ่มจากโรงเรียนพยาบาลผดุงครรภ์และอนามัย คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล ได้รับอนุมัติให้เปิดหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต (พยาบาล) เป็นหลักสูตรแรกในพ.ศ. 2499 ต่อมา พ.ศ. 2502 โรงเรียนพยาบาลผดุงครรภ์และอนามัย คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาลได้เปลี่ยนแปลงหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลเป็นอนุปริญญาพยาบาล และเปลี่ยนแปลงคุณสมบัติผู้เข้าศึกษาจากชั้นมัธยม 6 เป็นรับผู้จบการศึกษามัธยมปลายหรือม.ศ.5 เป็นแห่งแรก หลักสูตรต้องเพิ่มวิชา ทางวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ จิตวิทยา และภาษาอังกฤษ การเปลี่ยนแปลงดำเนินต่อไป จนถึง พ.ศ. 2514 เกิดคณะพยาบาลศาสตร์ แห่งแรกในประเทศไทยที่มหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยเป็นการจัดการศึกษาที่ใช้ชุมชนเป็นฐานและมุ่งเรียนรู้จากระบบบริการสาธารณสุขของประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และ พ.ศ. 2520 โรงเรียนพยาบาลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขจึงเริ่มรับผู้จบการศึกษามัธยมปลาย (ม.ศ. 5) เข้าเรียนเป็นระยะเวลา 4ปีตามมาด้วยโรงเรียนพยาบาลในสังกัดกองทัพ กรมตำรวจ กรุงเทพมหานคร และเอกชน ที่เปลี่ยนตามใน 2-3 ปีต่อมา กระทรวงสาธารณสุขยังคงไว้ซึ่งการผลิตพยาบาลผดุงครรภ์ระยะเวลา 2 ปี และพนักงานอนามัย ตามความจำเป็นของการให้บริการสุขภาพ ทำให้จำเป็นต้องมีหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (ต่อเนื่อง) จุดเปลี่ยนที่สำคัญของการศึกษาพยาบาลในระยะนี้ คือการเปิดหลักสูตรพยาบาลเวชปฏิบัติขึ้นในภาควิชาพยาบาลสาธารณสุข คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ระยะเวลาศึกษา 6 เดือน เพื่อให้ความรู้เรื่องการรักษาโรคเบื้องต้น

4. ช่วงที่ 4 พ.ศ. 2528- ปัจจุบัน

จากการดำเนินโครงการพยาบาลศาสตรศึกษาแห่งชาติ มีการจัดสัมมนาพยาบาลศาสตรศึกษาหลายครั้งและสภาการพยาบาลออกมาตรการต่างเพื่อยกระดับการศึกษาเพิ่มคุณภาพบัณฑิตให้สามารถตอบสนองความต้องการของประเทศได้มากที่สุด ทั้งนี้ในส่วนของสถาบันการศึกษาได้มีการขยายจำนวนมากขึ้น ในต้นสังกัดที่เกินไปจากกระทรวงสาธารณสุข มหาวิทยาลัยทั้งรัฐและเอกชน อีกทั้งยังได้มีกระบวนการพัฒนารูปแบบ การจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพหลายรูปแบบภายใต้มาตรฐานเดียวกัน เช่น โครงการพยาบาลของชุมชนที่เป็นการจัดการศึกษาแบบชุมชนมีส่วนร่วมในทุกกระบวนการ การเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางรูปแบบต่างๆ เป็นต้น

ในปัจจุบันการศึกษาพยาบาลศาสตรเป็น การศึกษาระดับอุดมศึกษาโดยใช้ระบบการรับนักศึกษา(Admission) มาใช้ทั้งระบบเพื่อแทนระบบการสอบวัดความรู้เพื่อคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาสถาบันอุดมศึกษา (Entrance) ระบบการรับนักศึกษาเป็นการรับบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาโดยพิจารณาจากผลสัมฤทธิ์และศักยภาพทางการเรียนของผู้เรียนเป็นองค์ประกอบหลักในการรับเข้า

เรียนและในการจัดการศึกษาของวิชาชีพการพยาบาลจะต้องสัมพันธ์และสอดคล้องกับข้อบังคับขององค์กรวิชาชีพ คือ สภาการพยาบาล ได้กำหนดมาตรฐานการพยาบาล เพื่อเป็นแนวทางให้พยาบาลยึดถือปฏิบัติอันจะนำมาซึ่งมาตรฐานของการประกอบวิชาชีพและคุณภาพการพยาบาล ซึ่งจะเป็นที่ยอมรับของ ผู้ใช้บริการ สังคม และวิชาชีพอื่นๆ โดยมาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาลและการผดุงครรภ์ (พ.ศ. 2544) มีเป้าหมายหลัก เพื่อให้ผู้ใช้บริการมีภาวะสุขภาพที่ดีที่สุดตามศักยภาพของแต่ละบุคคล อันประกอบด้วย มาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาลฯ 5 มาตรฐานดังนี้ (วิจิตรา กุสมภ์, 2555)

- 1) การใช้กระบวนการพยาบาลในการปฏิบัติการพยาบาล
- 2) การปฏิบัติการพยาบาลยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ และการรักษาไว้ซึ่งสิทธิของผู้รับบริการ
- 3) การพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติการพยาบาลอย่างต่อเนื่อง
- 4) การจัดการให้ผู้ใช้บริการได้รับการดูแลที่สอดคล้องกับภาวะสุขภาพอย่างต่อเนื่อง และ
- 5) การบันทึกและรายงานการพยาบาลให้ครอบคลุม เพื่อประเมินคุณภาพบริการพยาบาลฯ

โดยการรักษาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาพยาบาลศาสตร์ ของสถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งให้มีมาตรฐานเทียบเคียงกันได้ทั้งในระดับชาติและระดับสากล จึงมีประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาพยาบาลศาสตร์ พ.ศ. 2552 โดยมีชื่อสาขา พยาบาลศาสตร์ (Nursing Science) ปริญญา พยาบาลศาสตรบัณฑิต (พย.บ.) Bachelor of Nursing Science: B.N.S. ลักษณะของสาขา ทั้งนี้ สาขาพยาบาลเป็นวิชาชีพที่ต้องปฏิบัติโดยตรงต่อชีวิต สุขภาพและอนามัยของประชาชนด้วยความเอาใจใส่ อย่างเอื้ออาทร จึงจำเป็นต้องใช้ศาสตร์ทางการพยาบาล ศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง หลักการและทักษะการปฏิบัติเพื่อให้การพยาบาลแบบองค์รวม แก่ผู้ใช้บริการที่เป็นบุคคล ครอบครัว ชุมชน ในทุกภาวะสุขภาพ ทุกวัย และหญิงตั้งครรภ์ เพื่อให้ผู้ใช้บริการสามารถดูแลตนเองได้ทั้งในภาวะสุขภาพดีและเจ็บป่วย การจัดการและตัดสินใจกับภาวะสุขภาพของตนเองได้อย่างเหมาะสม การจัดการเรียนการสอนจึงมุ่งให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติการพยาบาลได้อย่างคุณภาพมีความปลอดภัยต่อชีวิตของผู้ใช้บริการโดยคำนึงถึงคุณภาพชีวิต และคุณค่าของชีวิตมนุษย์อย่างเท่าเทียมกัน การจัดการเรียนการสอนภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ต้องมีความสอดคล้องกัน จึงช่วยผู้เรียนให้สามารถนำความรู้ภาคทฤษฎีไปใช้ในการปฏิบัติได้ ดังนั้น การเรียนการสอนภาคทฤษฎี การเรียนในห้องปฏิบัติการพยาบาลในสถานการณ์จำลอง และการปฏิบัติในสถานการณ์จริงจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่จะสร้างบัณฑิตที่มีความรู้ มีทักษะทางปัญญามีความรับผิดชอบ และสามารถสื่อสารและสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล มีทักษะการคิดวิเคราะห์ ตลอดจนจนปฏิบัติการพยาบาลอย่างมีคุณธรรม จริยธรรม และยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพ ดังจะเห็นได้จากลักษณะของสาขา นำไปสู่การกำหนดคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ ดังนี้ (วิจิตรา กุสมภ์, 2555; รัตนา ทองสวัสดิ์, 2557)

1. มีความรอบรู้ในศาสตร์ทางการพยาบาล และศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง สามารถประยุกต์ได้อย่างเหมาะสมในการปฏิบัติการพยาบาลขั้นพื้นฐาน และศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น
2. สามารถให้การพยาบาลได้อย่างเป็นองค์รวม แก่ผู้ใช้บริการทุกช่วงวัย ทุกภาวะสุขภาพ ทุกระดับของสถานบริการสุขภาพ และความหลากหลายทางวัฒนธรรม โดยใช้ศาสตร์และศิลปะทางการพยาบาล และหลักฐานเชิงประจักษ์ ภายใต้กฎหมายและจรรยาบรรณของวิชาชีพ

3. มีความสามารถคิดอย่างเป็นระบบ มีเหตุผล คิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ทั้งในการปฏิบัติการพยาบาลและสถานการณ์ทั่วไป
  4. สามารถใช้การวิเคราะห์เชิงตัวเลข และใช้สถิติได้อย่างเหมาะสมในวิชาชีพ
  5. มีคุณธรรม จริยธรรม เคารพในศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ มีความรับผิดชอบ และมีความเอื้ออาทร
  6. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีภาวะผู้นำ สื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถทำงานเป็นทีมกับ สหวิชาชีพ
  7. มีความสามารถในการบริหารจัดการองค์กรทางสุขภาพ
  8. สนใจใฝ่รู้และสามารถพัฒนาตนเอง วิชาชีพ และสังคมได้อย่างต่อเนื่อง
  9. สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติการพยาบาลและการสื่อสาร
  10. มีศรัทธาในวิชาชีพการพยาบาล รวมทั้งมีความเชื่อมั่นในการพยาบาล และคุณค่าแห่งตน
- ทั้งนี้ สาขาพยาบาลศาสตร์ กำหนดมาตรฐานผลการเรียนรู้ 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม 2) ด้านความรู้ 3) ด้านทักษะทางปัญญา 4) ด้านทักษะ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ 5) ด้านทักษะการคิดวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศ 6) ด้านทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ ที่สอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอุดมศึกษาแห่งชาติ และลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของสาขาพยาบาลศาสตร์ที่กำหนดไว้ มีสภาการการพยาบาลเป็นองค์กรวิชาชีพ ที่มีหน้าที่ควบคุมมาตรฐานการจัดการศึกษา โดยให้ความเห็นชอบหลักสูตรสาขาการพยาบาลศาสตร์ รับรองสถาบันการศึกษาที่เปิดสอนหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต และพิจารณาอนุมัติการขอขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ แก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากสถาบันที่ได้รับการรับรองจากสภาการพยาบาล

ดังนั้น การศึกษาพยาบาลในประเทศไทยจึงเป็นการพัฒนาวิชาชีพด้านการศึกษาพยาบาลที่สำคัญอย่างยิ่งเพราะการศึกษาจะเอื้อให้ผู้ประกอบวิชาชีพมีโอกาสได้พัฒนาตนเองและพัฒนางานให้มีคุณภาพเพิ่มมากขึ้น การพัฒนาด้านการศึกษาพยาบาลจึงมีความจำเป็นและมีแนวโน้มในการพัฒนาทั้งด้านหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน เพื่อให้มีความทันสมัยเหมาะสมต่อการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีทางการบริการสุขภาพและการทำงานร่วมกับสหสาขาวิชาชีพได้ อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

2. การจัดการศึกษาพยาบาลของกระทรวงสาธารณสุข

การจัดการศึกษาพยาบาลของกระทรวงสาธารณสุข เริ่มต้น ปี พ.ศ. 2489 โดยใน ระยะแรกเป็นการศึกษาระดับประกาศนียบัตร ต่อมาเมื่อความก้าวหน้าทางการศึกษาระดับอุดมศึกษา เจริญมากขึ้น ในปีพ.ศ.2520 กระทรวงสาธารณสุขจึงได้ปรับปรุงหลักสูตรพยาบาลศาสตร์เป็นระดับปริญญาตรี เพื่อสนองความต้องการกำลังคนด้านการพยาบาลของประเทศที่ต้องการพยาบาลที่มีคุณภาพ สามารถให้บริการประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อให้บรรลุถึงความต้องการทางสุขภาพที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ตามศักยภาพและสภาวะแวดล้อมของแต่ละบุคคล การเรียนการสอนทางการพยาบาลศาสตร์ จึงเป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่มีการปฏิบัติเป็นแกนกลาง ปฏิบัติการพยาบาลภายใต้แนวคิดทฤษฎีทางการพยาบาลที่มองผู้ป่วยเป็นบุคคลที่เป็นองค์รวมยึดผู้ป่วยเป็นศูนย์กลางของการปฏิบัติการพยาบาลทั้งปวง คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้ป่วย โดยการเตรียมพยาบาลให้เป็นผู้ที่มีความสามารถทั้งในด้านวิชาการและมีความสามารถในการปฏิบัติการ

พยาบาลตามลักษณะวิชาชีพในการจัดการเรียนการสอนจึงประกอบด้วย 2 ส่วนสำคัญ คือ ภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติหรือการปฏิบัติในคลินิกที่มีความสัมพันธ์และสอดคล้องกัน ดังนี้ (พิชญากร ศรีปะโค, 2557; รัตนา ทองสวัสดิ์, 2557; Roux, & Halstead, 2016)

1. การจัดการเรียนการสอนภาคทฤษฎี

การจัดการเรียนการสอนภาคทฤษฎีมีจุดมุ่งหมายคือ เพื่อให้นักศึกษามีพัฒนาการทั้ง 3 ด้านคือ ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive domain) ด้านจิตพิสัย (Affective domain) และด้านทักษะพิสัย (Psychomotor domain) และในแต่ละด้านที่กล่าวมานี้มีจุดมุ่งหมายที่แตกต่างกัน เช่น ด้านพุทธิพิสัย มุ่งให้นักศึกษามีพัฒนาการด้านความรู้อย่างเพียงพอที่จะนำไปใช้เป็นหลักและแนวทางในการให้การพยาบาลผู้ป่วยได้อย่างเหมาะสม ด้านจิตพิสัย มุ่งปลูกฝังให้นักศึกษามีค่านิยม และทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพพยาบาลและด้านทักษะพิสัยนั้นมุ่งให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์ได้เรียนรู้ได้พบเห็นการปฏิบัติทางการพยาบาล แต่เนื่องจากมีความจำกัดด้านสถานที่ โอกาสและสภาพที่แท้จริงของผู้ป่วย การเรียนรู้เพื่อเน้นด้านนี้จึงมีน้อยมาก ซึ่งในการดูแล (Caring) และการปฏิบัติการพยาบาล (Nursing Care) ให้ได้อย่างถูกต้องตรงตามปัญหาและความต้องการของผู้รับบริการนั้น มีวิธีการสอนแบบต่างๆ ที่นำมาใช้สอนนักศึกษาเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์หลักสูตร

การจัดการเรียนการสอนภาคทฤษฎีนั้นมุ่งเน้นให้ความรู้ในด้านเนื้อหาวิชาในหลักและวิธีการปฏิบัติต่างๆ ควบคู่ไปกับการพัฒนาทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพพยาบาลและต่อการทำงาน ซึ่งเป็นการเรียนการสอนที่จะเตรียมนักศึกษาพยาบาลให้มีความรอบรู้ มีความสามารถ และมีความพร้อมที่จะไปฝึกปฏิบัติการพยาบาลแก่ผู้ป่วยได้ ประกอบกับในปัจจุบันเป็นยุคที่มีการใช้คอมพิวเตอร์ หรือเทคโนโลยีใหม่ๆ อยู่ตลอดเวลา ความรู้ในเชิงหลักการทฤษฎีต่างๆ สามารถแสวงหาจากแหล่งต่างๆ เข้าถึงข้อมูลความรู้ได้ทุกเวลาตามความต้องการ ดังนั้นเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีต่อผู้เรียนให้เป็นบัณฑิตแห่งศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 7 ด้าน คือ 1) ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา 2) ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม 3) ทักษะด้านความเข้าใจความต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์ 4) ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ 5) ทักษะด้านการสื่อสารสารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ 6) ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร และ 7) ทักษะด้านอาชีพ และทักษะการเรียนรู้ จึงได้มีการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลายโดยอาจจัดการเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับทิศทาง (flip class room) การสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก (problem-based learning) ซึ่งพบว่าในสาขาพยาบาลศาสตร์นั้น ทำให้นักศึกษาพยาบาลได้พัฒนาตนเองและพัฒนากระบวนการคิด การใช้เทคโนโลยีอื่นๆ เช่น อีเลินนิ่ง เฟสบุค มีการติดต่อสื่อสารสองทางได้ตลอดเวลาโดยการ ใช้เทคโนโลยีต่างๆ แต่ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่าจะไม่ให้มี การสอนแบบบรรยายในห้องเรียนเลย ทั้งนี้ต้องขึ้นกับเนื้อหาวิชาด้วย และมีการอภิปรายหรือ สนทนาระหว่างผู้เรียนและผู้สอนนอกเหนือจากการบรรยาย เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการคิดวิเคราะห์ร่วมกัน นอกจากนั้น การมอบหมายงานและการประเมินผล ก็อาจจะเป็นวิธีการเสริมสร้างความเข้าใจในเนื้อหาวิชา ได้ดียิ่งขึ้น และยังทำให้ผู้สอนเกิดความมั่นใจว่านักศึกษา เกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้เพียงใด การเรียนรู้โดยการให้นักศึกษาสะท้อนคิด (reflective) เป็นส่วนที่จะช่วยให้นักศึกษาได้กลับมาคิด ทบทวน เข้าใจ เกิดการพัฒนาและทำให้เกิดการเรียนรู้มากขึ้นซึ่งวิธี การจัดการเรียนการสอนสามารถทำได้หลากหลายวิธี ด้วยกันเพื่อการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพสูงสุด

2. การจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ

การจัดการศึกษาภาคปฏิบัติการพยาบาลเป็นการจัดการศึกษาพยาบาลที่มีจุดมุ่งหมาย เพื่อการพัฒนาทักษะและเสริมประสบการณ์ทางวิชาชีพ มีรูปแบบของการศึกษาภาคปฏิบัติ ดังนี้ (พิชญากร ศรีปะโค, 2557; รัตนา ทองสวัสดิ์, 2557)

1) การฝึกปฏิบัติการพยาบาลทางห้องทดลอง เป็นการฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับการทดลองเช่น การทดลองทางวิทยาศาสตร์ การทดลองวิชาโภชนาการและที่สำคัญ คือ การฝึกปฏิบัติเทคนิคการพยาบาลในห้องปฏิบัติการพยาบาล ซึ่งเป็นการเน้นการฝึกหัดให้เกิดทักษะก่อนที่จะลงมือปฏิบัติจริงแก่ผู้ป่วย โดยใช้สถานการณ์จำลอง

2) การฝึกปฏิบัติแนวคิดทางการพยาบาลในชั้นเรียน เป็นการใช้ข้อมูลจริงเพื่อการศึกษาปัญหา และใช้กิจกรรมการแก้ปัญหาโดยเพิ่มข้อมูลจากสถานการณ์จริง แล้วนำไปศึกษาในชั้นเรียน เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ เชิงทฤษฎีที่จะนำไปสู่การปฏิบัติ เช่น กรณีศึกษา (Case Study) วิเคราะห์อุบัติการณ์ (Case Incident Analysis) และสถานการณ์จำลอง (Simulation) เป็นต้น

3) การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ หมายถึง การฝึกปฏิบัติการพยาบาลด้วยการปฏิบัติจริงกับผู้ป่วย บุคคลหรือชุมชนแหล่งฝึกปฏิบัติเพื่อฝึกฝนให้ใช้ความคิด และฝึกวิธีการแก้ปัญหาการนำความรู้ไปประยุกต์ การพิสูจน์ความจริงของทฤษฎีในสถานการณ์จริง เพื่อเป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์ด้วยการเรียนรู้โดยตรงจากของจริง นอกจากนี้การฝึกภาคปฏิบัติยังเป็นการสร้างเสริมประสบการณ์และทักษะทางวิชาชีพ โดยเฉพาะการฝึกปฏิบัติต่อผู้รับบริการของนักศึกษาพยาบาล นอกจากจะเป็นการเสริมความรู้ ความเข้าใจในชั้นเรียนแล้วยังเป็นการเตรียมให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติการพยาบาลได้อย่างมีคุณภาพ

ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติหรือการเรียนการสอนในคลินิกนับเป็นหัวใจของการศึกษาเพราะการฝึกปฏิบัติเป็นการสนับสนุนผู้เรียนให้เกิดความคิดอย่างอิสระ ส่งเสริมผู้เรียนให้มีทักษะในการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ ความสัมพันธ์ระหว่างภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติจะส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเจริญทางด้านสติปัญญาและวิชาชีพตลอดจนพัฒนาทักษะในทุกๆด้าน การจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติส่วนใหญ่จะยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เป็นการเรียนรู้จากสภาพจากเหตุการณ์ที่เป็นจริง ผู้เรียนได้เห็น ได้สังเกต ได้สัมผัส ได้ทดลองปฏิบัติกับผู้ป่วยจริง เสริมสร้างความมั่นใจในความรู้ และการปฏิบัติให้แก่ผู้เรียน ให้มีความสามารถทางด้านทักษะการพยาบาล รวมถึงทักษะการตัดสินใจ ผสมผสานระหว่างความรู้พื้นฐาน และความรู้ในศาสตร์อื่นๆที่เกี่ยวข้องนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติการพยาบาล

3. การจัดการศึกษาพยาบาลในระดับต่างๆ

หลักสูตรการศึกษาสาขาพยาบาลศาสตร์ ที่เปิดสอนในประเทศไทย แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้ (เยาวลักษณ์ โพธิ์ดารา, 2554; วิภาดา คุณาวิฑิตกุล, 2558)

1. การศึกษาพยาบาลในระดับหลักสูตรพื้นฐาน เป็นหลักสูตรการศึกษาสาขาพยาบาลศาสตร์ ที่ผลิตพยาบาลเพื่อปฏิบัติหน้าที่การพยาบาลทั่วไปในโรงพยาบาล และในชุมชนรับผู้สำเร็จการศึกษา จากชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แบ่งการศึกษาเป็นระดับพยาบาลวิชาชีพและพยาบาลระดับต้น สำหรับระดับ พยาบาลวิชาชีพ มีจัดการศึกษา เป็น 4 รูปแบบ คือ

1.1 หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต มีระยะเวลาการศึกษา 4 ปี โดยผู้สำเร็จการศึกษาจาก หลักสูตรนี้ จะได้รับปริญญาตรีพยาบาลศาสตรบัณฑิตหรือวิทยาศาสตรบัณฑิต(พยาบาล) หรือ ประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตรชั้นสูงปฏิบัติงานในสายงานการพยาบาล ตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพ โดยขึ้นทะเบียนประกอบวิชาชีพในสาขาการพยาบาลและผดุงครรภ์ชั้นหนึ่ง มีสถาบันการศึกษาของ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย กระทรวงกลาโหมและเอกชน รวม 65 แห่ง

1.2 หลักสูตรพยาบาลระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า มีระยะเวลาการศึกษา 3 ปี หรือ 3½ ปี ผู้สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรนี้จะได้รับอนุปริญญาหรือประกาศนียบัตร ในอดีตผู้สำเร็จการศึกษา จากหลักสูตรนี้ ได้รับการบรรจุให้เป็นพยาบาลวิชาชีพ แต่หลังจากวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2526 เป็นต้น มา สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน กำหนดให้บรรจุเป็นผู้ปฏิบัติในตำแหน่งพยาบาล เทคนิคเท่านั้น

1.3 หลักสูตรพยาบาล ระดับต้น มีระยะเวลาการศึกษา 2 ปี ผู้สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตร จะได้รับประกาศนียบัตรพยาบาลระดับต้นปฏิบัติงานในสายงานการพยาบาลตำแหน่งพยาบาลเทคนิค โดยขึ้นทะเบียนประกอบวิชาชีพในสาขาการพยาบาลและการผดุงครรภ์ชั้นสอง และเมื่อปฏิบัติงานไป แล้วอย่างน้อย 1-2 ปี จะมีสิทธิไปศึกษาต่อในหลักสูตรพยาบาลวิชาชีพได้

1.4 หลักสูตรพยาบาลศาสตรต่อเนื่อง เป็นหลักสูตรการศึกษาสาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ที่ ต่อเนื่องจากหลักสูตรพยาบาลระดับต้นโดยรับผู้สำเร็จจากหลักสูตรพยาบาลระดับต้นที่มี ประสบการณ์ในการทำงานตำแหน่งพยาบาลเทคนิค มาแล้วไม่น้อยกว่า 1ปีมีระยะเวลาการศึกษา 2 ปี ผู้สำเร็จจะได้รับประกาศนียบัตรสาขาวิชาพยาบาลศาสตรชั้นสูงหรือพยาบาลศาสตรบัณฑิตปฏิบัติงาน ในตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพ และมีสิทธิขึ้นทะเบียนประกอบอาชีพสาขาการพยาบาลและการผดุง ครรภ์ชั้นหนึ่ง เปิดสอนในวิทยาลัยพยาบาลในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข และที่คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และนอกจากนี้ยังมีหลักสูตรพยาบาลศาสตรต่อเนื่อง ซึ่งรับผู้สำเร็จจาก หลักสูตรผู้ช่วยพยาบาลที่มีความรู้สำเร็จมัธยมศึกษาปีที่ 6 ระยะเวลาการศึกษา 4 ปี หลักสูตรนี้เปิดสอน ที่คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดลและมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ผู้ที่สำเร็จการศึกษาสามารถ ปฏิบัติงานในตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพ และมีสิทธิขึ้นทะเบียนประกอบวิชาชีพ

2. การศึกษาพยาบาลในระดับหลักสูตรการพยาบาลหลังระดับพื้นฐาน

เป็นหลักสูตรต่อจากระดับพื้นฐานเพื่อเตรียมพยาบาลวิชาชีพให้สามรถให้การพยาบาล เฉพาะทาง โดยมีระยะเวลาศึกษาตั้งแต่ 4 เดือนถึง 2 ปี ถ้าเป็นหลักสูตรระยะสั้น 4 เดือน ส่วนใหญ่

เป็นหลักสูตรเฉพาะทาง เช่น การพยาบาลผู้ป่วยโรคมะเร็ง การพยาบาลผู้ป่วยในภาวะวิกฤติ เป็นต้น และยังมีอีก 3 หลักสูตร เพื่อศึกษาต่อเป็นระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า คือ

2.1 หลักสูตรในระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า รับผู้สำเร็จการศึกษาในระดับอนุปริญญาหรือประกาศนียบัตรพยาบาลที่มีประสบการณ์ในการทำงานมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปีเข้าศึกษาต่อ 2 ปี โดยศึกษาที่วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข เมื่อสำเร็จจะได้รับประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตรและผดุงครรภ์ชั้นสูงเทียบเท่าปริญญาตรี หรือศึกษาต่อที่ภาควิชาพยาบาลศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้รับปริญญาครุศาสตรบัณฑิต (การบริหารการพยาบาล) ซึ่งได้ปิดไปแล้ว

2.2 หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตต่อเนื่อง สำหรับผู้สำเร็จจากหลักสูตรอนุปริญญาหรือประกาศนียบัตรพยาบาล หลักสูตรผู้ที่สำเร็จอนุปริญญาหรือประกาศนียบัตรพยาบาลหลักสูตร 3 ปี หรือ 3½ ปี เข้าศึกษาต่อเป็นเวลา 1-2 ปี หรือศึกษาถึงนอกระบบ เป็นเวลา 1-3 ปี ของคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล เมื่อสำเร็จการศึกษาจะได้รับปริญญาพยาบาลศาสตรบัณฑิต

2.3 หลักสูตรสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ที่เปิดสอนด้วยระบบทางไกล รับผู้สำเร็จการศึกษาพยาบาลเทคนิคหรือผู้ช่วยพยาบาลที่สำเร็จชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือประกาศนียบัตรพยาบาลหรืออนุปริญญา (3 ปีหรือ 3½ ปี) แต่เป็นการศึกษาในระบบเปิดมิใช่เป็นการศึกษาในระบบที่มีชั้นเรียน จึงควรมีมาตรการดูแลการเรียนการสอนอย่างเข้มงวดมากเพื่อรักษาคุณภาพของการศึกษาตามมาตรฐานที่สภาการพยาบาลได้กำหนดไว้

นอกจากนี้สภาการพยาบาลยังมีเกณฑ์มาตรฐานของหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่องตามประกาศสภาการพยาบาลเฉพาะทาง สำหรับสถาบันที่จัดการศึกษาหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางทุก สาขา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับขอบเขตและสมรรถนะของการปฏิบัติการพยาบาล เฉพาะทางที่สภาการพยาบาลได้กำหนดขึ้น โดยเริ่มมีการเพิ่มพูนความรู้และทักษะเฉพาะสาขาให้พยาบาลเป็นครั้งแรกเมื่อปีพ.ศ.2512 เมื่อมีการเปิดหลักสูตรเฉพาะทางการพยาบาลโรคหัวใจและทรวงอกเป็นครั้งแรกที่คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล โดยหลักสูตรนั้นมีวัตถุประสงค์เฉพาะเพื่อพัฒนาคุณภาพการพยาบาลผู้ป่วยโรคหัวใจ และทรวงอกในโรงพยาบาลศิริราช ดังนั้นผู้เข้ารับการอบรมทั้งหมดรุ่นแรกจึงเป็นพยาบาลของโรงพยาบาล ศิริราช โดยจัดเป็นหลักสูตร 3 เดือน เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีคุณภาพสูงในระดับนานาชาติ และคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดลได้เชิญวิทยากรผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศเป็นที่ปรึกษาในการจัดหลักสูตร การจัดการอบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางดังกล่าวมีผลให้หน่วยผู้ป่วยโรคหัวใจและทรวงอก ของโรงพยาบาลศิริราชเป็นหน่วยการพยาบาลที่ได้รับการยอมรับในวงการสุขภาพ ต่อมาการจัดการเรียน การสอนในหลักสูตรนี้ได้ขยายให้ครอบคลุมกับความต้องการของประเทศ เพื่อพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติการ พยาบาลของพยาบาลประจำการทั่วประเทศ โดยจัดเป็นหลักสูตรระยะสั้น 3-6 เดือน ในสาขาต่างๆที่เป็นความจำเป็นด้านสุขภาพของประเทศ ได้แก่ สาขาการพยาบาลกุมารเวชศาสตร์ สาขาการพยาบาลอายุรศาสตร์ สาขาการพยาบาลผู้ป่วยวิกฤติและฉุกเฉิน สาขาการพยาบาลจิตเวช ศาสตร์ สาขาการบริหารทางการพยาบาล สาขาการพยาบาลผู้สูงอายุ สาขาการพยาบาลสุขภาพจิต และจิตเวช สาขาการรักษาพยาบาลโรคเบื้องต้น สาขาการพยาบาลครอบครัว เป็นต้น การจัดการศึกษาหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางเป็นการจัดการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของ พยาบาล

สอนและมีสถาบันต่างๆ ที่ร่วมโครงการ ให้ความร่วมมือในการสอนและควบคุมวิทยานิพนธ์ ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2539-2542) ให้แต่ละสถาบันที่ ร่วมโครงการดำเนินการเปิดสอนในสถาบันของตนเอง ตาม ความพร้อมของแต่ละแห่ง เพื่อสนองนโยบาย การพัฒนาอาจารย์ตามมติคณะรัฐมนตรีและเป็นการ ดำเนินตามแผนของทบวงมหาวิทยาลัย ซึ่งปัจจุบันหลักสูตรนี้ได้ดำเนินการครบตามระยะเวลาที่ กำหนดและปิดหลักสูตรแล้ว โดยในปีพ.ศ.2541 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็น สถาบันแห่งแรกที่มีความพร้อมเปิดหลักสูตรปริญญาคุณวุฒิบัณฑิต สาขาพยาบาลศาสตร์ในประเทศไทย และในปัจจุบัน มีคณะพยาบาลศาสตร์ในประเทศไทยที่เปิดหลักสูตรพยาบาล ในระดับปริญญาเอก 7 สถาบัน ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยคริสเตียน มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยมหิดล และ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ซึ่งสถาบันการศึกษาพยาบาลทั้ง 7 แห่ง ได้เปิดหลักสูตรพยาบาลระดับปริญญาเอก โดยมุ่งให้ผู้เรียนมี ความรู้ เกี่ยวกับกระบวนการวิทยาศาสตร์ ระเบียบวิธีวิจัย โดยนักศึกษาต้องผ่านการทำวิจัยหรือ วิทยานิพนธ์ และผู้สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรนี้ทุกสถาบันจะได้รับปริญญาคุณวุฒิบัณฑิต

สรุป

ระบบการศึกษาทางการพยาบาล การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิต สาขาการ พยาบาล มีวิธีการบริหารกิจกรรมเกี่ยวกับการเรียนการสอนในสถาบันเพื่อให้เกิดผลการเรียนรู้ คือ บัณฑิตสาขาพยาบาลที่มีคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์สอดคล้องกับมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญา ตี สาขาพยาบาลศาสตร์ ดังนั้น พยาบาลจำเป็นต้องมีความรู้ ความสามารถ ความชำนาญ มีเจตคติที่ ดีและมีคุณธรรมจริยธรรมในการให้การพยาบาล ทำการประกอบวิชาชีพภายใต้พระราชบัญญัติ วิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ โดยมีสภาการพยาบาลทำหน้าที่ควบคุมการประกอบวิชาชีพที่ สำคัญ เพื่อให้เกิดความปลอดภัยต่อผู้รับบริการและเป็นประโยชน์ต่อสังคมอย่างแท้จริงตาม คุณลักษณะของวิชาชีพ ไม่เพียงแต่วิชาชีพพยาบาลเท่านั้นผู้ประกอบวิชาชีพทุกคนต้องร่วมรับผิดชอบ ต่อการพัฒนาวิชาชีพให้เกิดประโยชน์และเป็นที่ยอมรับยกย่องจากสังคมทั่วไป

แบบฝึกหัดท้ายบท

1. จงบอกสถานศึกษาพยาบาลแห่งแรกในประเทศไทย และบุคคลที่พระราชทานโรงเรียนผดุงครรภ์และหญิงพยาบาลแห่งแรกในประเทศไทย
2. จงอธิบายแนวคิดจุดมุ่งหมายที่สำคัญในการจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ
3. การจัดการศึกษาพยาบาลที่เปิดให้โอกาสแก่ผู้เรียนทุกคนได้รับรู้เพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ตลอด จนพัฒนาศักยภาพของแต่ละคนให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เป็นลักษณะของการเรียนรู้แบบใด

เอกสารอ้างอิง

- พิชญากร ศรีปะโค. (2557). การพัฒนาวิชาชีพพยาบาล : การพัฒนาภาวะผู้นำทางการพยาบาล. วารสารพยาบาลทหารบก, 15(3), 1-8.
- พนิดา จันทโสภีพันธ์, วิภาดา คุณาวิกติกุล, โรจน์ จินตนาวัฒน์และวิจิตร ศรีสุพรรณ. (2556). คุณภาพการศึกษาพยาบาลระดับดุขภูมบัณฑิตในประเทศไทย. วารสารสภาการพยาบาล, 27(2), 36-50.
- เยาวลักษณ์ โพธิดารา. (2554). การจัดการศึกษาทางการพยาบาลสำหรับนักศึกษา Generation Y. วารสารพยาบาลศาสตร์และสุขภาพ, 34(2), 61-69.
- รัตนา ทองสวัสดิ์.(2557). วิชาชีพการพยาบาลหลักการและแนวโน้มน. เชียงใหม่: ธนบรรณการพิมพ์
- วิจิตร ฤกษ์. (2556). ประเด็นและแนวโน้มวิชาชีพการพยาบาล. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : สหประชาพานิชย์.
- วิภาดา คุณาวิกติกุล. (2558). การเรียนการสอนสาขา พยาบาลศาสตร์ ในยุคศตวรรษที่ 21. พยาบาลสาร, 42(2), 152-156.
- อุดมรัตน์ สงวนศิริธรรม. (2555). การพัฒนาวิชาชีพการพยาบาล. (พิมพ์ครั้งที่ 2). เชียงใหม่: โรงพิมพ์ช้างเผือก
- Roux, G., & Halstead, J.A. (2016). Issues and Trends in Nursing. (2th ed). English: jones & bartlett learning.

